

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 570/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sosiaalisen median yritysten harjoittamasta poliittisesta syrjinnästä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ville Tavion /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 570/2018 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen, että sosiaalisen median yritykset eivät syrji käyttäjiään asettamalla heitä käyttökieltoon poliittisen mielipiteen vuoksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaalisella medially on kansalaisten tietojen saannissa merkittävä rooli. Esimerkiksi Oxfordin Reuters Instituten Digital News Report-tutkimuksen (2018) mukaan sosiaalista mediaa käytti uutislähteenä (viimeisen viikon aikana) 42% koko väestöstä. Nuoremmassa ikäluokissa sosiaalisen median merkitys uutislähteenä korostuu.

Yhtenä verkkoalustojen toiminnan sääntelyn lähtökohtana on sähkökauppadirektiivistä löytyvä välittäjien vastuuvapaus. Tämä on implementoitu laissa sähköisen viestinnän palveluista. Lain mukaan välittäjällä on vastuuvapaus tietojen sisällöstä tietojen tallennuspalveluissa. Vastuuvapaus toteutuu kuitenkin vain, mikäli välittäjä toimii viipymättä tallentamansa tiedon saannin estämiseksi, jos välittäjä on saanut tietoonsa, että tieto on esimerkiksi rikoslain tiettyjen pykälien vastainen. Oikeusministeriöstä saadun tiedon mukaan portaalin tai keskustelupalstan ylläpitäjän vastuu siinä julkaistujen viestien sisällöstä määräytyy rikoslain yleisten oppien mukaan. Esimerkiksi palstan ylläpitäjän rikosoikeudellinen vastuu voi tulla arvioitavaksi, jos tämä esimerkiksi sallii palstan muodostuvan rikollisten viestien julkaisukanavaksi. Verkkoalustan tulee siis ryhtyä toimiin, jos alustalla esiintyy laitonta materiaalia.

Yleisesti ottaen myös EU-tason sääntely ja toimenpiteet määrittävät sosiaalisen median palveluiden toimintaa, käyttöehtoja ja sisällön poiston käytäntöjä. Esimerkiksi laittomia sisältöjä koskevat suositukset ja käytänteet ohjaavat sisältöjen poistoa. Komission suosituksessa tehokkaista toimenpiteistä laittoman verkkosisällön torjumiseksi esitetään suojatoimia sananvapauden turvaamiseksi poistojen yhteydessä ja toiminnan läpinäkyvyyden tärkeyttä korostetaan. Suosituksessa kuitenkin todetaan, että palvelun tarjoajalla on

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 570/2018 vp

mahdollisuus asettaa palvelulleen käyttöehtoja. Lisäksi unionin tasolla on julkaistu disinformaation torjuntaa koskeva tiedonanto sekä myös europarlamenttivaaleihin keskitetty, 5.7.2018 julkaistu toimintasuunnitelma. Osana näitä on verkkoalustoille luotu yhteiset käytäntösäännöt.

Ylipäättään laajempänä kehityskulkuna on nähtävissä suunta, jossa verkkoalustojen vastuu niillä julkaistuista sisällöistä kasvaa.

Sisältöjen poistamista ei kuitenkaan voi tehdä syrjivin perustein. Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lakia sovelletaan muun muassa yksityisten palveluiden tarjontaan. Oikeusministeriöstä saadun tiedon mukaan yhdenvertaisuuslain esityöt selvittävät, että syrjinnän kielto ei esimerkiksi estä tiedotusvälineitä noudattamasta tiettyä poliittista näkemystä tai eettistä vakaumusta ilmentävää toimituksellisesta linjaa taikka asettamasta tähän linjaan perustuvia ehtoja ilmoitusmyynnissä. Suomeen ja suomalaisille suunnatun alustapalvelun, kuten Facebookin ja Twitterin tulee noudattaa myös yhdenvertaisuuslakia. Yhdenvertaisuuslain mukaan henkilö, joka katsoo joutuneensa syrjityksi, voi esimerkiksi vaatia syrjivien sopimusehtojen mitättömäksi julistamista käräjäoikeudessa.

Helsingissä 6.2.2019

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner